

Research Paper

Investigating the Personality Characteristics of Religious and Revolutionary Youth in the Efficiency of the Islamic System Based on the Policies of the Statement of the Second Step of the Revolution

Sajjad Jafaranjadpir*: Assistant Professor, Department of Management, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran.

Maherkh Lotfolahi Haghi: Associate Professor of Public Administration, Islamic Azad University, Urmia, Iran.

Reza Rostamzadeh: Associate Professor, Department of Management, Urmia Branch, Islamic Azad University, Urmia, Iran.

Received: 2023/06/05 PP 83-102 Accepted: 2023/08/24

Abstract

The statement of the second step of the Islamic revolution was presented as a strategic plan by the leadership on the 40th anniversary of the victory of the Islamic revolution, which should be considered as a detailed vision document, based on the main mission and ideal of the revolution and a road map to reach the new Islamic civilization. And the characteristics of young people become important. The main purpose of the research is to investigate the personality characteristics of a young religious believer on the way to achieve the ideals of the revolution and the efficiency of the Islamic system based on the content of the text of the statement. It is necessary to extract this civilization. The research method is the qualitative content analysis method, in the first step, the researcher carefully studies the text of the statement with the qualitative content analysis method, extracting and categorizing the components and categories related to the main variable, and in the second step, using the theme analysis method, the network of themes. Its drawing and accreditation was also done. According to the obtained results, the above model has four dimensions, including: "entering the second stage of self-improvement, socialization and civilization, the great blessings of the Islamic Revolution, the axis of the realization of the advanced Islamic system, the second step and the main headings and recommendations" and 40 features and sub-components in reaching It was identified with the goals of the Islamic Revolution and was chosen and presented as the main model for the movement, recognition and introduction of young people who have set foot on this path.

Keywords: Supreme Leader position, Statement of the second step of the revolution, Youth, Personality characteristics.

Citation: Jafaranjadpir, S., Lotfolahi Haghi, M., Rostamzadeh, R. (2023). **Investigating the Personality Characteristics of Religious and Revolutionary Youth in the Efficiency of the Islamic System Based on the Policies of the Statement of the Second Step of the Revolution.** *Journal of Society and Politics*, Vol 1, No 2, Shiraz, PP 83-102.

Extended Abstract

Introduction

The Supreme Leader of the revolution envisions Islamic Iran as a guiding light, possessing an efficient and talented young population, with the most significant national asset being its dedicated, spiritually-driven human resources. He emphasizes that the administration of the Islamic revolution should be entrusted to revolutionary and committed young individuals. This vision encapsulates the past, present, and future of the Islamic Revolution. The Supreme Leader has shown particular concern for a disciplined and rapidly advancing public movement, anchored in committed youth and Hezbollah, aiming for tangible progress. Their influential presence within the management system is expected to trigger extensive and remarkable transformation across all sectors. In his address to the youth, he expressed, "You young people are the beacon of hope, and if the administration of various parts of the country is entrusted to knowledgeable and skilled young believers and revolutionaries, by the grace of God, this hope will be realized." The Supreme Leader's faith in the youth holds the potential to resolve many of the nation's challenges. All that's required is for some officials and managers to pave the way for promising and successful days by placing their trust in the youth and assigning them responsibilities for the country's affairs. Based on these principles, the primary objective of this research is to comprehensively identify and categorize the elements and attributes linked to the youth. These will be presented as a model grounded in the philosophy of the Supreme Leader of the Islamic Revolution and will define the personality traits of believing and revolutionary youth in the context of the efficiency of the Islamic system, guided by the principles outlined in the Gam statement

Methodology

The current research method is qualitative, specifically a "qualitative case study." This method allows for an in-depth examination of the subject and the discovery of hidden dimensions. The research aims to investigate the character traits of young believers and revolutionaries on their path to achieving the ideals of the revolution and assessing the

effectiveness of the Islamic system as outlined in the second step of the revolution's statement. In this research, we utilize various sources, including books, periodicals, the Quran, and Nahj al-Balaghah, with a primary focus on the statements of the Supreme Leader in the second step of the revolution's statement. Through the method of thematic analysis and the formation of a network of themes, we count the overarching themes and their foundations. Our goal is to determine the main roles and personality characteristics of young individuals, serving as the linchpin for the development of Islamic-Iranian civilization. This includes examining dimensions and components such as the personality and behavioral traits of young people, the fundamental role they play, and the strategies involved.

Results and discussion

In the present research, personality traits, as outlined in the statements of the Supreme Leader in the second step of the revolution's statement, have been categorized into four organizing themes. These themes are: "Youth and Entering the Second Stage of Self-Improvement, Socialization, and Civilization," "Youth and the Profound Blessings of the Islamic Revolution," "Youth as the Key to Realizing an Advanced Islamic System," and "Youth in the Second Step: Key Headings and Recommendations." Within these themes, a total of 40 basic sub-themes have been identified. The first theme, "Youth and Entering the Second Stage of Self-Improvement, Socialization, and Civilization," refers to the generation that initiated and has continued its journey, now entering the significant 42nd year of development on a global scale.

The second theme, "Youth and the Profound Blessings of the Islamic Revolution," pertains to a revolution that marked the end of a long historical decline and set the country on a path of rapid progress, rescuing it from the severe humiliation and backwardness of the Pahlavi and Qajar eras. These blessings are evident within Islamic society. The third theme, related to "Youth as the Key to Realizing an Advanced Islamic System," highlights the central role of youth in pursuing the honorable ideals of the Islamic Republic of Iran. Lastly, in the fourth

theme, "Youth in the Second Step: Key Headings and Recommendations," the Supreme Leader of the Revolution addresses key points and makes fundamental recommendations to the people of Iran, particularly the youth. These four themes are interconnected and collectively essential for the establishment of an efficient government, supported by faithful and revolutionary youth. The first theme comprises 10 sub-themes, the second theme includes 5 sub-themes, the third theme encompasses 10 sub-themes, and the fourth theme presents 15 sub-themes, all of which are intended for the guidance of administrators within the Islamic system to enhance governmental efficiency.

Conclusion

In summary, the results of this research demonstrate that, in accordance with the principles outlined in the second step of the Islamic revolution, Islamic Iran, destined to serve as the cornerstone for the advent of the

savior of the human world, must, God willing, prepare itself to the utmost degree. This preparation is necessary to achieve sovereignty and democracy and can only be realized by relying on a young, faithful, and revolutionary generation, as emphasized in various statements by the Supreme Leader, particularly in the statement concerning the new generation of the revolution. To progress along this path, the youth of Islamic Iran must equip themselves with the qualities eloquently described by the Leader. This article endeavors to spotlight the key points, essential principles, and, indeed, the characteristics of young believers and revolutionaries dedicated to enhancing the efficiency of the Islamic system. Ultimately, this collective effort is aimed at attaining the lofty objective, the emergence of Imam Zaman (A.S.), as depicted in Figure No. 1, conceived as a conceptual model and offered to the revolutionary and young generation of Islamic Iran.

فصلنامه جامعه‌ و سیاست

دوره ۱، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۲

Journal Homepage: <https://sanad.iau.ir/journal/jsp>

شاپای الکترونیکی: ۲۹۸۱-۱۲۳۶

مقاله پژوهشی

بررسی ویژگی‌های شخصیتی جوانان مؤمن و انقلابی در کارآمدی نظام اسلامی مبتنی بر خط مشی‌های بیانیه گام دوم انقلاب

سجاد جعفرنژادپیر؛ دانشجوی دکتری، مدیریت دولتی، دانشکده علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران
ماهرخ لطف‌الهی حقی؛ دانشیار مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران
رضا رستم زاده؛ دانشیار گروه مدیریت، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران.

دریافت: ۱۴۰۲/۰۳/۱۵ صص ۸۳-۱۰۲ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۰۲

چکیده

بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به عنوان برنامه‌ای راهبردی از سوی رهبری در چهلمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی تدوین و ارائه گردید که بایستی آن را به عنوان یک سند چشم انداز دقیق، مبتنی بر رسالت و آرمان اصلی انقلاب اسلامی و نقشه راهی برای رسیدن به تمدن نوین اسلامی دانست در این مسیر نقش و ویژگی‌های جوانان با اهمیت جلوه می‌کند. هدف اصلی پژوهش، بررسی ویژگی‌های شخصیتی جوان مؤمن انقلابی در راه رسیدن به آرمان‌های انقلاب و کارآمدی نظام اسلامی بر اساس محتوای متن بیانیه می‌باشد که با مطالعه دقیق بیانیه، می‌توان نقش‌های اصلی و ویژگی‌های شخصیتی که یک جوان به عنوان محور توسعه و رسیدن به این تمدن را لازم دارد استخراج کرد. روش تحقیق در این مقاله بر اساس روش تحلیل محتوای کیفی است که در گام نخست متن بیانیه توسط پژوهشگر به صورت دقیق مطالعه و با روش تحلیل محتوای کیفی، مؤلفه‌ها و مقوله‌های مرتبط با متغیر اصلی استخراج و دسته‌بندی و در گام دوم با استفاده از روش تحلیل مضمون، شبکه مضامین ترسیم و اعتباربخشی آن نیز صورت پذیرفت. با توجه به نتایج بدست آمده، الگوی فوق دارای چهاربعد و ویژگی اصلی شامل: «جوانان؛ ورود به دومین مرحله‌ی خودسازی جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی، جوانان؛ برکات بزرگ انقلاب اسلامی، جوانان؛ محور تحقق نظام پیشرفته‌ی اسلامی، جوانان؛ گام دوم و سرفصل‌ها و توصیه‌های اساسی» و ۴۰ ویژگی و مؤلفه فرعی در رسیدن به اهداف انقلاب اسلامی شناسایی و به عنوان الگوی اصلی برای حرکت، شناخت و آشنایی جوانانی که در این مسیر پای گذاشته‌اند انتخاب و ارائه گردید.

واژه‌های کلیدی: مقام معظم رهبری، بیانیه گام دوم انقلاب، جوانان، ویژگی‌های شخصیتی.

استاد: جعفرنژادپیر، سجاد؛ لطف‌الهی حقی، ماهرخ؛ رستم‌زاده، رضا. (۱۴۰۲). بررسی ویژگی‌های شخصیتی جوانان مؤمن و انقلابی در کارآمدی نظام اسلامی مبتنی بر خط مشی‌های بیانیه گام دوم انقلاب. فصلنامه جامعه و سیاست، سال ۱، شماره ۲، شيراز، صص ۸۳-۱۰۲.

مقدمه

رهبر انقلاب اسلامی ۲۲ بهمن به مناسبت چهلمین سالروز پیروزی انقلاب اسلامی و ورود جمهوری اسلامی به فصل جدیدی از زندگی، در بیانیه‌ای راهبردی به تبیین ویژگی‌های مسیر پر افتخار پیموده شده در چهل سال گذشته و برکات انقلاب اسلامی در رساندن ایران به جایگاه شایسته ملت پرداختند و با تأکید بر امید واقع‌بینانه به آینده و نقش بی‌بدیل جوانان در برداشتن گام بزرگ دوم به سمت آرمان‌ها، خطاب به جوانان و آینده‌سازان ایران مقتدر، الزامات این جهاد بزرگ را بیان نمودند. رهبری معظم انقلاب در بیانیه گام دوم، انقلاب را به مثابه موجودی زنده که مهر می‌ورزد، از خود گذشت نشان می‌دهد و قدرتمند و مظلوم است، به تصویر می‌کشند و با اشاره به مأموریت جهانی و تمدنی انقلاب در چله دوم، بر لزوم شکل‌دهی فرایند جهانی توسط جوانان انقلاب تأکید می‌کنند و تعبیر جهاد جوانان برای ساختن ایران را بکار می‌برند. جوانان محور اصلی این بیانیه هستند و رهبر انقلاب برای گام دوم مأموریت‌هایی از جمله تلاش برای توسعه و گسترش علم و پژوهش، معنویت و اخلاق، اقتصاد، عدالت و مبارزه با فساد، استقلال و آزادی، عزت ملی و روابط خارجی و مرزبندی با دشمن و سبک زندگی به آن‌ها داده‌اند. جوانان نخبه، متخصص، متعهد، کارآمد و انقلابی جامعه در مأموریت جهانی و تمدنی گام دوم انقلاب اسلامی می‌توانند نقش پیش‌گراوان انقلاب و نیروی پیشران جامعه را داشته باشند.

رهبر معظم انقلاب، ایران اسلامی را سرآمد در جمعیت جوان کارآمد می‌داند و مهم‌ترین ظرفیت کشور را نیروی انسانی مستعد با روحیه جهادی برمی‌شمرد و با بیان اینکه باید مدیریت انقلاب اسلامی به جوانان انقلابی و متعهد سپرده شود، تصریح کردند: بیانیه گام دوم انقلاب یک ترسیم کلی از گذشته، حال و آینده انقلاب اسلامی است. ایشان حرکت عمومی منضبط، پرسرعت و همراه با پیشرفت محسوس و با محوریت جوان متعهد و حزب‌اللهی را مورد توجه ویژه قرار داده تا با حضور تأثیرگذار آنان در نظام مدیریتی تحول‌گسترده و شگرف در همه عرصه‌ها بوجود آید. ایشان در این بیانیه خود خطاب به جوانان صریحاً فرمودند: «چشم امید به شما جوان‌ها است؛ و اگر زمام اداره‌ی بخش‌های گوناگون کشور به جوانان مؤمن و انقلابی و دانا و کاردان که بحمدالله کم نیستند سپرده شود، این امید برآورده خواهد شد؛ ان‌شاءالله». چشم‌امیدی که رهبر انقلاب به جوانان دارند می‌تواند حلال بسیاری از مشکلات کشور باشد و تنها کافی است برخی از مسئولین و مدیران با اعتماد به جوانان و سپردن امور کشور به آنان راه را برای روزهای پرامید و موفقیت‌آمیز هموار کنند.

مطالعه تاریخ چهل ساله انقلاب اسلامی به‌خوبی نقش مهم جوانان را در پیشرفت روزافزون کشور در عرصه‌های مختلف به ویژه علمی نمایان می‌نماید. در چهل سال اول انقلاب هر کجا جوانان متعهد و انقلابی وارد شده‌اند آن عرصه به‌خوبی فعال و درخشان است و امروز هم با ورود انقلاب اسلامی به دهه پنجم عمر خود، نقش جوانان متعهد بیش از پیش مورد توجه خواهد بود. رهبر معظم انقلاب اسلامی تأکید کرده‌اند: هر جا گروهی جوان با ذهن فعال و پویا شکل بگیرد، می‌تواند با تأثیرگذاری بر محیط اطراف و سایر مجموعه‌ها در تلاش و عزم و حرکت و بینایی و پیشرفت عمومی ملت ایران مؤثر باشد. آنچه از کلیات بیانیه «گام دوم انقلاب» مشخص است، بخش اعظم بار دومین مرحله خودسازی جامعه و تمدن‌سازی و رسیدن به اهداف عالی انقلاب بر دوش جوانان است و آن‌ها هستند که باید شانه زیر بار مسئولیت در میدان‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و بین‌المللی و نیز در عرصه‌های دین، اخلاق و معنویت و عدالت داده و انقلاب را به آرمان‌های خود نزدیک کنند. بدون شک جوانان همان گونه که در پیروزی انقلاب اسلامی و شکل‌گیری آن نقش بسزایی داشتند در تداوم انقلاب اسلامی و تثبیت آن نیز دارای نقش محوری داشته و همراهی آنان تضمینی برای آینده انقلاب اسلامی و پیشبرد اهداف آن در تمام زمینه‌ها خواهد بود. از سوی دیگر در طول این بیانیه چهره‌ای از «جوان طراز گام دوم انقلاب» به تصویر کشیده شده که شناخت این چهره و کوشش برای دست‌یافتن به ویژگی‌ها و خصایص آن، برای پیمودن گام دوم الزامی به نظر می‌رسد. در اهمیت و ضرورت این پژوهش به لحاظ موضوع جوانان باید عنوان کرد که اگر چه از زمان بیان این بیانیه، تاکنون در همایش‌ها، نشست‌ها و مقالات تحلیلی به متن بیانیه پرداخته شده است، باید اذعان کرد که نپرداختن به صورت عمیق و با نگاه پژوهشی توسط محققان و نخبگان و عدم بررسی دقیق مؤلفه‌های مخصوص جوانان در اندیشه رهبری انقلاب باعث عدم شناخت به نسل جوان جامعه توسط نسل گذشته انقلاب شده و و عدم استفاده کافی و بموقع از این نسل مؤمن، متعهد و انقلابی در سیاست‌گذاری و هدف‌گذاری‌های مربوط به تمدن‌نویین اسلامی شده است، و در نتیجه سبب به حاشیه رفتن این سند راهبردی مهم در اذهان مسئولان و مدیران جامعه شده است. آنچنان که رهبر معظم انقلاب اسلامی در بیانیه گام دوم انقلاب می‌فرمایند، امیدشان برای پیمودن دومین مرحله خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی به جوانان است. از همین رو درک وظایف محوله به جوانان و ویژگی‌های جوان طراز گام دوم انقلاب بسیار مهم است. در اهمیت بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی و انجام کار پژوهشی در خصوص بیانیه که نقش بسزایی در آینده مسیر انقلاب دارد و تشریح‌کننده وضعیت گذشته، مسیر آینده انقلاب می‌باشد تأکید شخص رهبری معظم، مبنی بر کار

تخصصی صاحب‌نظران درباره متن این بیانیه، می‌تواند کافی و بر محققان و پژوهشگران در حوزه انقلاب اسلامی واجب باشد، به همین دلیل، نوشتار پیشرو با هدف شناسایی مؤلفه‌ها و ویژگی‌های خاص جوان ایرانی که می‌بایستی محرک و پیشران حرکت عمومی جامعه اسلامی به سوی نظام الهی و مهدوی باشد براساس نظریات رهبر معظم انقلاب به رشته تحریر در آمده و می‌کوشد به این سؤال پاسخ دهد که ویژگی‌های شخصیتی، اصلی و اساسی جوانان طراز انقلاب اسلامی براساس تحلیل محتوای گام دوم انقلاب کدامند و این ویژگی‌ها را چگونه می‌توان در کنار هم به صورت الگو قرار داده و در سیاست‌گذاری‌ها و خط‌مشی‌های جامعه اسلامی از آنان استفاده نمود.

با توجه به این مطالب، مسأله اصلی پژوهش، استخراج کامل و جامع مؤلفه‌ها و مقولات مربوط به جوانان و ارائه به صورت الگو، مبتنی بر اندیشه رهبر معظم انقلاب اسلامی و شناسایی ویژگی‌های شخصیتی جوانان مؤمن و انقلابی در کارآمدی نظام اسلامی بر پایه اصول بیانیه گام دوم انقلاب می‌باشد.

پیشینه و مبانی نظری تحقیق

با توجه به هدف این مطالعه، که شناسایی ویژگی‌های شخصیتی جوانان مؤمن و انقلابی در کارآمدی نظام اسلامی بر پایه اصول بیانیه گام دوم انقلاب است، بررسی ادبیات حول محور جوانان و موضوع جوانگرایی در نظام اسلامی اهمیت می‌یابد که در ادامه به صورت مشروح به آن‌ها پرداخته خواهد شد.

جوان و جوانی: جوان در لغت به معنای برنا، تازه، نو و چیزی است که از عمر آن چندان نگذشته باشد. (دهخدا، ۱۳۱۹) در زبان عربی نیز شباب، به معنای برافروختن است. دست‌یابی به تعریف یگانه برای جوان و جوانی و به‌ویژه بیان دقیق دوره‌ی سنی آن در منابع اسلامی و روان‌شناسی و تربیتی، بسیار دشوار است و جمع کردن میان آن‌ها دشوارتر. با این حال، دوره‌های تربیت را این‌گونه دسته‌بندی کرده‌اند: نوزادی، کودکی، نوجوانی و جوانی. در این میان محدوده‌ی سنی جوانی، ۱۶ تا ۲۰ سال است. (شکوهی، ۱۳۷۸) البته برخی ۲۰ تا ۳۰ سال و گروهی نیز ۱۵ تا ۲۰ سال را دوره‌ی جوانی دانسته‌اند. با این حال، قطعنامه‌ی عمومی سازمان ملل متحد، واژه‌ی جوان را برای سن ۱۸ تا ۲۴ سال، برگزیده است (کوچتکف، ۱۳۷۱). با در نظر گرفتن آن‌چه از تفسیر آیات و روایات مربوط به جوانی و نظریه‌های روان‌شناسی به دست می‌آید، جوانی را می‌توان این‌گونه تعریف کرد: جوانی به زمانی میان نوجوانی و میان سالی در زندگی هر فرد گفته می‌شود. در کشورهای توسعه یافته در بازه سنی ۱۸ سالگی تا ۴۰ سالگی، در کشورهای در حال توسعه (مانند ایران) ۱۸ سالگی تا ۳۵ سالگی و در کشورهای کمتر توسعه یافته ۱۸ سالگی تا ۳۰ سالگی می‌باشد.

جوان در قرآن و روایات: به نظر می‌رسد در قرآن کریم آیاتی مبنی بر اینکه صراحتاً اهمیت جوانی را برساند نیامده است اما بعضی از آیات با کنایه این مطلب را می‌رساند که برخی از آن‌ها در زبان اهل بیت علیهم السلام تفسیر شده‌اند. (بدری، ۱۳۹۹). در سوره روم آیه ۵۴ آمده است: ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ﴾ «خدا همان کسی است که شما را آفرید درحالی که ضعیف بودید، سپس بعد از این ضعیف و ناتوانی قدرت بخشید و باز بعد از قوت، ضعیف و پیری قرار داد، او هر چه بخواهد می‌آفریند و اوست عالم و قادر.» در آیه شریفه مقصود از قوت، ایام جوانی می‌باشد چرا که انسان قبل از جوانی در دوران کودکی و نوجوانی نسبتاً ضعیف‌تر است و در دوران پیری نیز قدرت جسمی و روحی او تحلیل می‌رود. پس دوره‌ی جوانی از آن رو که دوره‌ی نیرومندی است اهمیت به سزایی دارد. قرآن کریم به دوره حساس نوجوانی و جوانی عمر انسان اهمیت ویژه‌ای داده است. قرآن کریم با طرح الگوهایی از جوانان شایسته، همانند جوانان اصحاب کهف (کهف، ۱۰ و ۱۳)، و برخی از پیامبران جوان (یوسف، ۵۶) و یاران جوانان (کهف، ۶۰ و ۶۲) و یادآوری برخی از داستان‌ها و نکات اخلاقی و تربیتی، سیمای جوان شایسته را ترسیم می‌کند. در روایات امامیه تأکید فراوانی بر اهمیت جوانی و استفاده هر چه بهتر از آن شده است به گونه‌ای که یکی از سؤالات روز قیامت در مورد جوانی انسان است که آن را در چه راهی صرف کرده است؟ در روایتی از پیامبر (ص) می‌خوانیم: «إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَمْ تَزَلْ قَدَمًا عَبْدٍ حَتَّى يَسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ: عَنْ عُمْرِهِ فِيهِمْ أَفْنَاهُ وَعَنْ شَبَابِهِ فِيهِمْ أَبْلَاهُ وَعَمَّا أَكْتَسَبَهُ مِنْ أَيْنَ أَكْتَسَبَهُ وَفِيمَ أَنْفَقَهُ وَعَنْ حَبْنِ أَهْلِ الْبَيْتِ» که فرمودند: هرگاه روز قیامت بیاید، بنده قدم از قدم بر ندارد، مگر اینکه از او درباره چهار چیز پرسیده می‌شود: ۱- از عمرش که در چه راه نابود کرده است؛ ۲- از جوانیش که در چه راه فرسوده است؛ ۳- از کسبش که از کجا بدست آورده و در چه راهی مصرف کرده است؛ ۴- از دوستی ما اهل بیت. که شاید

۱. آیت الله شب زنده دار در جلسه درس خارج فقه با اشاره به دیدارشان با رهبر انقلاب، روایتی را از آنچه ایشان درباره بیانیه «گام دوم انقلاب» گفته بودند نقل کرده اند: ایشان از قول معظم له فرمودند: «من روی این بیانیه خیلی زحمت کشیدم و بنای بر این ندارم که اگر چیزی نوشتم یا مطلبی می‌گویم از دیگران درخواست کنم که روی آن کار کنند ولی راجع به این (بیانیه) می‌گویم این کار را نکنند» به نقل از خبرگزاری مهر، ۱۳۹۷/۱۱/۲۷

مهمترین آن‌ها همین جوانی باشد چرا که مهمترین بخش عمر و بهترین روزهایی است که انسان می‌تواند کار کرده و کسب در آمد کند و آن را هزینه کند.

جوانگرایی در منظر رهبری: رهبر انقلاب ۲۳ اسفند ۹۷ در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری فرمودند: شنیدم بعضی‌ها گفتند فلانی می‌گوید «جوانگرایی یعنی پیرزدایی» بنده این را رد می‌کنم، مراد من پیرزدایی نیست. جوانگرایی یک معنایی است، باید روی آن فکر کرد، تأمل کرد؛ یک معنای روشنی از جوانگرایی داریم؛ معنایش پیرزدایی نیست» بر اساس بیانات رهبر معظم انقلاب، جوان‌گرایی به معنای کنار گذاشتن و عدم استفاده از تجارب متقن و ماندگار نیست. تجربه‌های ارزشمند انقلاب پیش‌روی جوانان است و بهره‌گیری از آن تجربه‌ها و مهارت‌ها ضرورتی عقلانی است. ایشان همچنین، سوم آذر ۹۵ در دیدار بسیجیان تصریح کرده‌اند: «اندیشه پیران و فکر و تجربه آن‌ها آن وقتی به کار می‌آید که حرکت جوانانه جوانان وجود داشته باشد؛ پیش‌ران حرکت انقلاب، جوان‌ها هستند». جوان امروز به تصریح رهبری، سرحال‌تر و بانشاط‌تر از قبل است؛ موضوعی که ایشان، آن را نشانه حرکت به جلوی ملت ایران و عقب‌نشینی دشمنان می‌دانند؛ «جوان امروز از جوان دوره ما فکورتر است؛ این را به شما عرض بکنم. شما امروز جوان‌هایی هستید که تجربه‌تان، اطلاعاتان، آگاهی‌هایتان از آن دوره جوانی ما - از پنجاه سال پیش از این - خیلی بیشتر است؛ قابل مقایسه نیست با جوان امروز. بنابراین توقع اینکه شماها مدبرانه و فکورانه فکر کنید و بدون تندروی، بدون افراط و تفریط توی قضایا، رفتار کنید، توقع زیادی نیست.» (مقام معظم رهبری، بیانات در دیدار دانشجویان و نخبگان علمی ۱۳۸۸/۶/۴).

بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی: بیانیه گام دوم از اسناد بالادستی جمهوری اسلامی ایران است که در ۲۲ بهمن ۱۳۹۷ و در بزرگداشت چهلمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی و ورود آن به پنجمین دهه ایران از سوی مقام معظم رهبری صادر شد. این بیانیه بیانگر وضعیت انقلاب اسلامی در آستانه چهل سالگی بوده و در واقع طرحی برای گذر از وضع موجود به وضع مطلوب و آرمانی است. رهبری معظم انقلاب در این بیانیه، به مسیر تاریخی و بحران‌ها و مصائب این انقلاب با نگاهی واقع بینانه، عمیق و مستند اشاره می‌کند و انقلاب را به مثابه موجودی زنده که مهر می‌ورزد، از خود گذشت نشان می‌دهد و قدرتمند و مظلوم است، به تصویر می‌کشد. (پژوهشکده چشم انداز و آینده پژوهی، ۱۳۹۸) بیانیه فوق ضمن ارائه تحلیلی بر چهل سال گذشته، دستاوردهای آن و برخی نقاط ضعف آن، توصیه‌هایی در حوزه‌های «علم و پژوهش، اخلاق و معنویت، اقتصاد، عدالت و مبارزه با فساد، استقلال و آزادی، عزت ملی، روابط خارجی و مرزبندی با دشمن و سبک زندگی» برای پیشبرد اهداف ایران مطرح نموده‌اند. رهبر معظم انقلاب در این بیانیه، با ترسیم هدف آرمانی انقلاب به مثابه مقصد حرکت گام دوم، که همانا ایجاد تمدن نوین اسلامی و زمینه‌سازی برای ظهور خورشید ولایت است، این وظیفه ویژه را بر دوش جوانان مؤمن و جهادگر، به مثابه عاملان پیشران گام دوم می‌گذارد تا ضمن شناخت راه طی شده و دستاوردهای آن برای آینده، با رویکرد جهاد هوشمندانه، به مثابه رویکرد حاکم بر گام دوم، از منابع و فرصت‌های غنی کشور یعنی ظرفیت سرمایه انسانی و ظرفیت‌های بر زمین مانده بهره ببرند و با اجرای هوشمندانه راهبردهایی که در قالب هفت سرفصل ذکر شده، این هدف والا را محقق سازند. (پژوهشکده چشم انداز و آینده پژوهی، ۱۳۹۸)

کارآمدی: یکی از موضوعات اساسی که همواره در حوزه انقلاب‌ها مورد مطالعه قرار می‌گیرد مربوط به کارآمدی آن‌ها در دستیابی به اهداف و آرمان‌هایشان است که به مسائل پس از پیروزی انقلاب و دستاوردها و نتایج آن می‌پردازد؛ این پرسش به عنوان حساس‌ترین، و کاربردی‌ترین مسأله‌ای است که به طور وسیع و عمیق در عرصه جامعه و در بین دولت و ملت، موافق و مخالفین در داخل و خارج طرح می‌شود اصطلاح «کارآمدی» بیشتر در سه قلمرو مدیریت، اقتصاد و سیاست کاربرد دارد. و در فرهنگ علوم سیاسی این اصطلاح به اثر بخشی، نفوذ، کفایت، قابلیت، و لیاقت معنا می‌شود در تعریفی دیگر کارآمدی با کارایی مترادف گرفته شده و این گونه تعریف شده است: قابلیت و توانایی رسیدن به هدف‌های تعیین شده و مشخص. سنجش مقدار کارایی از طریق مقایسه مقدار استاندار با هدف یا مقدار کیفیتی که عملاً به دست آمده صورت می‌گیرد. (علی آقابخشی، مینو افشاری راد، ۱۳۸۹) از دیدگاه سیمور لیپست کارآمدی عبارت است از تحقق عینی یا توان سیستم در تحقق کارکردهای اساسی یک حکومت، به گونه‌ای که اکثریت مردم و گروه‌های قدرتمند درون نظام آن را عیناً مشاهده کنند. (سیمورم. لیپست، ۱۳۷۴). از مجموع تعاریف متعددی که در این زمینه وجود دارد؛ می‌توان کارآمدی را به معنای «موفقیت در تحقق اهداف با توجه به امکانات و موانع» تعریف نمود؛ از این رو کارآمدی هر پدیده براساس سه شاخصه اهداف، امکانات و موانع آن پدیده مشخص می‌گردد. هر قدر پدیده‌ای با توجه به سه شاخصه مذکور در تحقق اهدافش موفق باشد به همان مقدار کارآمد است.

شخصیت: یعنی «مجموعه‌ای از رفتار و شیوه‌های تفکر شخص در زندگی روزمره که با ویژگی‌های بی‌همتا بودن، ثبات (پایداری) و قابلیت پیش‌بینی» مشخص می‌شود. شخصیت، سازمان‌بندی پویایی در درون فرد است و شامل آن دسته از نظام‌های روانی - فیزیکی که رفتار و تفکر او را تعیین می‌کند. (گوردن آلپورت)

توجه به ظرفیت جوانان برای پیشرفت و توسعه: در تمامی جوامع پیشرفته توجه به نخبه‌گرایی و فراهم‌سازی تسهیلات و امکانات لازم آموزشی برای جوانان یک امر مهم و ضروری است. حماسه آفرینی و نقش بی‌بدیل جوانان در دوران انقلاب اسلامی و عمر چهل ساله انقلاب بر کسی پوشیده نیست. بدون شک جوانان همان گونه که در پیروزی انقلاب اسلامی و شکل‌گیری آن نقش بسزایی داشتند در تداوم انقلاب اسلامی و تثبیت آن نیز دارای نقش محوری هستند و همراهی آنان تضمینی برای آینده انقلاب اسلامی و پیشبرد اهداف آن در تمام زمینه‌ها خواهد بود. بدیهی است که این جوانان مؤمن و انقلابی، با بصیرت و هوشمندی بالایی که دارند، همانند جوانان و نوجوانان دهه‌های قبل، تمامی توطئه‌ها و نقشه‌های استکبار جهانی علیه ملت ایران را یکی پس از دیگری خنثی خواهند نمود. در سایه توجه به جوانان و تقویت اعتماد به نفس و خودباوری آنان زمینه تحقق تولید علم و جنبش نرم‌افزاری که بارها مقام معظم رهبری بر آن تأکید فرمودند فراهم گشته و ایران اسلامی به دستاوردهای عظیمی در تمامی عرصه‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی دست خواهد یافت. حضرت آیت الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی، در طول سال‌های پس از انقلاب در مسئولیت‌های مختلفی که داشتند، دائماً بر استفاده از نیروی جوان خلاق و کارآمد تأکید می‌کردند و خود نیز با اعتمادی که به جوانان داشتند وظایف خطیری را به آنان محول می‌کردند. ایشان اعتقاد دارند، از ابتدای انقلاب جوانان همواره به نقش آفرینی پرداخته‌اند و هر زمان که به آن‌ها اعتماد و فرصتی داده شد، حماسه‌ها و افتخارات بسیاری برای کشور آفریده شد ایشان با توجه به چنین ظرفیت‌هایی در جوانان، بخش مهمی از بیانیه گام دوم انقلاب را به جوانان اختصاص دادند و فرمودند: «اما راه طی شده فقط قطعه‌ای از مسیر افتخارآمیز به سوی آرمان‌های بلند نظام جمهوری اسلامی است. دنباله این مسیر که به گمان زیاد، به دشواری گذشته‌ها نیست، باید با همت و هوشیاری و سرعت عمل و ابتکار شما جوانان طی شود.

جوانان محور اصلی این بیانیه هستند و رهبر انقلاب برای گام دوم مأموریت‌هایی از جمله تلاش برای توسعه و گسترش علم و پژوهش، معنویت و اخلاق، اقتصاد، عدالت و مبارزه با فساد، استقلال و آزادی، عزت ملی و روابط خارجی و مرزبندی با دشمن و سبک زندگی به آن‌ها دادند از نظر ایشان برای پیروزی و سربلندی در چهل ساله دوم انقلاب دستاوردها و زیربناهای لازم فراهم شده و این وظیفه جوانان کشور است که کشور را به سوی یک جامعه آرمانی که با حکومتی اسلامی مطابقت دارد و آن آرمان تمدن نوین اسلامی است پیش ببرند (ابراهیمی کیایی و همکاران، ۱۴۰۰).

نقش جوانان: آنچه از کلیات بیانیه «گام دوم انقلاب» مشخص است، بخش اعظم بار دومین مرحله خودسازی جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی بر دوش جوانان است و آن‌ها هستند که باید شانه زیر بار مسئولیت در میدان‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و بین‌المللی و نیز در عرصه‌های دین، اخلاق و معنویت و عدالت داده و انقلاب را به آرمان‌های خود نزدیک کنند. از سوی دیگر در طول این بیانیه چهره‌ای از «جوان طراز گام دوم انقلاب» به تصویر کشیده شده که شناخت این چهره و کوشش برای دست یافتن به ویژگی‌ها و خصایص آن، برای پیمودن گام دوم الزامی به نظر می‌رسد. آنچنان که رهبر معظم انقلاب اسلامی در بیانیه گام دوم انقلاب می‌فرمایند، امیدشان برای پیمودن دومین مرحله خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی به جوانان است. از همین رو درک وظایف محوله به جوانان و ویژگی‌های جوان طراز گام دوم انقلاب بسیار مهم است.

هفت مأموریت جوانان در گام دوم انقلاب: در بیانیه گام دوم انقلاب به هفت سرفصل مهم در راستای چشم انداز انقلاب اسلامی در افق‌های چندساله اشاره شده است. برای تحقق چشم انداز انقلاب، اولین اقدام قبل از هر چیز، تجربه‌آموزی از گذشته است. فراز ابتدایی این رهنامه اصولاً دارای رویکرد تجربه‌نگاری است و تلاش گردیده با رعایت گزیده‌گویی، نقاط عطف انقلاب اسلامی به صورت واقع بینانه روایت شود. لذا برای حرکت در آینده، شناخت گذشته ضرورتی اجتناب ناپذیر است. بعد از درس‌آموزی از گذشته باید به سراغ شناخت ظرفیت‌های استفاده نشده و بهره‌برداری از آن رفت تا امکان خردسازی، جامعه‌پردازی و ایجاد تمدن نوین اسلامی میسر گردد و از آن طریق برای ظهور ولایت عظمی (عج) زمینه‌سازی شود. این امر میسر نمی‌شود مگر از طریق مجموعه‌ای از اقدامات که به عنوان راهبردهای گام دوم انقلاب در قالب هفت فصل که در منظومه فکری بیانیه گام دوم انقلاب به آن اشاره شده است. (مقیمی، ۱۳۹۷).

علم و پژوهش: دانش، آشکارترین وسیله‌ی عزت و قدرت یک کشور است. روی دیگر دانایی، توانایی است. دنیای غرب به برکت دانش خود بود که توانست برای خود ثروت و نفوذ و قدرت دوپست‌ساله فراهم کند و با وجود تهیدستی در بنیان‌های اخلاقی و اعتقادی، با تحمیل سبک زندگی غربی به جوامع عقب‌مانده از کاروان علم، اختیار سیاست و اقتصاد آن‌ها را به دست گیرد. ما به سوءاستفاده از دانش مانند آنچه غرب کرد، توصیه نمی‌کنیم، اما مؤکداً به نیاز کشور به جوشاندن چشمه‌ی دانش در میان خود اصرار می‌ورزیم. بحمدالله استعداد علم و تحقیق

در ملت ما از متوسط جهان بالاتر است. اکنون نزدیک به دو دهه است که رستاخیز علمی در کشور آغاز شده و با سرعتی که برای ناظران جهانی غافلگیرکننده بود - یعنی یازده برابر شتاب رشد متوسط علم در جهان - به پیش رفته است. دستاوردهای دانش و فناوری ما در این مدت که ما را به رتبه‌ی شانزدهم در میان بیش از دویست کشور جهان رسانید و مایه‌ی شگفتی ناظران جهانی شد و در برخی از رشته‌های حساس و نوپدید به رتبه‌های نخستین ارتقاء داد، همه‌وهمه در حالی اتفاق افتاده که کشور دچار تحریم مالی و تحریم علمی بوده است. (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۷)

معنویت و اخلاق: معنویت به معنی برجسته کردن ارزش‌های معنوی از قبیل: اخلاص، ایثار، توکل، ایمان در خود و در جامعه است، و اخلاق به معنی رعایت فضیلت‌هایی چون خیرخواهی، گذشت، کمک به نیازمند، راستگویی، شجاعت، تواضع، اعتمادبه‌نفس و دیگر خلقیات نیکو است. معنویت و اخلاق، جهت‌دهنده‌ی همه‌ی حرکت‌ها و فعالیت‌های فردی و اجتماعی و نیاز اصلی جامعه است؛ بودن آن‌ها، محیط زندگی را حتی با کمبودهای مادی، بهشت می‌سازد و نبودن آن حتی با برخورداری مادی، جهنم می‌آفریند.

اقتصاد: اقتصاد یک نقطه‌ی کلیدی تعیین‌کننده است. اقتصاد قوی، نقطه‌ی قوت و عامل مهم سلطه‌ناپذیری و نفوذناپذیری کشور است و اقتصاد ضعیف، نقطه‌ی ضعف و زمینه‌ساز نفوذ و سلطه و دخالت دشمنان است. فقر و غنا در مادیات و معنویات بشر، اثر می‌گذارد. اقتصاد البته هدف جامعه‌ی اسلامی نیست، اما وسیله‌ای است که بدون آن نمی‌توان به هدف‌ها رسید. تأکید بر تقویت اقتصاد مستقل کشور که مبتنی بر تولید انبوه و باکیفیت، و توزیع عدالت‌محور، و مصرف به‌اندازه و بی‌اسراف، و مناسبات مدیریتی خردمندانه است و در سال‌های اخیر از سوی اینجانب بارها تکرار و بر آن تأکید شده، به‌خاطر همین تأثیر شگرفی است که اقتصاد می‌تواند بر زندگی امروز و فردای جامعه بگذارد. راه‌حل این مشکلات، سیاست‌های اقتصاد مقاومتی است که باید برنامه‌های اجرائی برای همه‌ی بخش‌های آن تهیه و با قدرت و نشاط کاری و احساس مسئولیت، در دولت‌ها پیگیری و اقدام شود. (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۷)

عدالت و مبارزه با فساد: این دو لازم و ملزوم یکدیگرند. فساد اقتصادی و اخلاقی و سیاسی، توده‌ی چرکین کشورها و نظام‌ها و اگر در بدنه‌ی حکومت‌ها عارض شود، زلزله‌ی ویرانگر و ضربه‌زننده به مشروعیت آن‌ها است؛ و این برای نظامی چون جمهوری اسلامی که نیازمند مشروعیتی فراتر از مشروعیت‌های مرسوم و مبنائی‌تر از مقبولیت اجتماعی است، بسیار جدی‌تر و بنیانی‌تر از دیگر نظام‌ها است. وسوسه‌ی مال و مقام و ریاست، حتی در علوی‌ترین حکومت تاریخ یعنی حکومت خود حضرت امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) کسانی را لغزاند، پس خطر بروز این تهدید در جمهوری اسلامی هم که روزی مدیران و مسئولانش مسابقه‌ی زهد انقلابی و ساده‌زیستی می‌دادند، هرگز بعید نبوده و نیست؛ و این ایجاب می‌کند که دستگاهی کارآمد با نگاهی تیزبین و رفتاری قاطع در قوای سه‌گانه حضور دائم داشته باشد و به‌معنای واقعی با فساد مبارزه کند. (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۷)

استقلال و آزادی: استقلال ملی به معنی آزادی ملت و حکومت از تحمیل و زورگویی قدرت‌های سلطه‌گر جهان است. و آزادی اجتماعی به‌معنای حق تصمیم‌گیری و عمل کردن و اندیشیدن برای همه‌ی افراد جامعه است؛ و این هر دو از جمله‌ی ارزش‌های اسلامی‌اند و این هر دو عطیه‌ی الهی به انسان‌هاست و هیچ‌کدام تفضل حکومت‌ها به مردم نیستند. حکومت‌ها موظف به تأمین این دواند. منزلت آزادی و استقلال را کسانی بیشتر می‌دانند که برای آن جنگیده‌اند. ملت ایران با جهاد چهل‌ساله‌ی خود از جمله‌ی آن‌ها است. استقلال و آزادی کنونی ایران اسلامی، دستاورد، بلکه خون‌آوردِ صدها هزار انسان والا و شجاع و فداکار است؛ غالباً جوان، ولی همه در رتبه‌های رفیع انسانیت. این ثمر شجره‌ی طیبه‌ی انقلاب را با تأویل و توجیه‌های ساده‌لوحانه و بعضاً مغرضانه، نمی‌توان در خطر قرار داد. همه -مخصوصاً دولت جمهوری اسلامی- موظف به هراست از آن با همه‌ی وجودند. بدیهی است که «استقلال» نباید به معنی زندانی کردن سیاست و اقتصاد کشور در میان مرزهای خود، و «آزادی» نباید در تقابل با اخلاق و قانون و ارزش‌های الهی و حقوق عمومی تعریف شود. (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۷)

عزت ملی، روابط خارجی، مرزبندی با دشمن: این هر سه، شاخه‌هایی از اصل «عزت، حکمت، و مصلحت» در روابط بین‌المللی‌اند. صحنه‌ی جهانی، امروز شاهد پدیده‌هایی است که تحقق یافته یا در آستانه‌ی ظهورند: تحرک جدید نهضت بیداری اسلامی بر اساس الگوی مقاومت در برابر سلطه‌ی آمریکا و صهیونیسم؛ شکست سیاست‌های آمریکا در منطقه‌ی غرب آسیا و زمین‌گیر شدن همکاران خائن آن‌ها در منطقه؛ گسترش حضور قدرتمندانه‌ی سیاسی جمهوری اسلامی در غرب آسیا و بازتاب وسیع آن در سراسر جهان سلطه. این‌ها بخشی از مظاهر عزت جمهوری اسلامی است که جز با شجاعت و حکمت مدیران جهادی به دست نمی‌آید.

سبک زندگی: سخن لازم در این باره بسیار است. آن را به فرصتی دیگر وامیگذارم و به همین جمله اکتفا می‌کنم که تلاش غرب در ترویج سبک زندگی غربی در ایران، زبان‌های بی‌جبران اخلاقی و اقتصادی و دینی و سیاسی به کشور و ملت مازده است؛ مقابله با آن، جهادی همه‌جانبه و هوشمندانه می‌طلبد که باز چشم امید در آن به شما جوان‌ها است. (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۷)

پیشینه پژوهش: درباره موضوعات مرتبط با بیانیه گام دوم انقلاب و ویژگی‌های شخصیتی جوانان مؤمن و انقلابی در کارآمدی نظام اسلامی پژوهش‌های مختلفی صورت گرفته که در ادامه به مهمترین آن‌ها اشاره شده است. هرچند با مراجعه به ادبیات مرتبط، پژوهشی ساختارمند و تخصصی با موضوع بیانیه گام دوم و جوانان انقلاب یافت نشد و همچنین با توجه به بدیع بودن موضوع گام دوم انقلاب اسلامی و تنها گذشت چند سال از انتشار عمومی آن، محدود بوده و مقاله پژوهشی و کتاب علمی در این زمینه در پایگاه‌های علمی کمتر دیده می‌شود. جستجوهای انجام شده درباره پیشینه پژوهش تا زمان نگارش این تحقیق نشان می‌دهد که اغلب مطالب تولیدی در این باره، شامل مقاله‌های تحلیلی و رسانه‌ای تارنماها، گفتگوها و تحلیل‌ها در برخی مجلات علمی و فرهنگی و سایت‌های مذهبی بوده است از آن جمله می‌توان به گفت‌وگوی تفصیلی با آیت‌الله مصباح یزدی پیرامون تبیین بیانیه گام دوم انقلاب؛ «آفت‌زدایی از انقلاب» مأموریت جوانان در گام دوم و یا به گفت و گوی ایرنا با آقای روح الله احمدزاده کرمانی دکترای مدیریت رسانه و کارشناس مسائل سیاسی در استان قزوین درباره بیانیه گام دوم انقلاب در دیماه ۱۳۹۹ اشاره نموده و یا می‌توان به پرونده تحلیلی گام دوم در پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله خامنه‌ای اشاره کرد. همچنین نشریه پاسدار اسلام در شماره فروردین ۱۳۹۸ به بررسی این بیانیه پرداخته است؛ «گام دوم انقلاب؛ طهارت اقتصادی و قدرت سیاسی» و «عدالت، آزادی و استقلال راهبرد گام دوم انقلاب» از جمله گزارش‌هایی هستند که در این شماره نشریه منتشر شده است. (نصرت پناه و همکاران، ۱۳۹۸).

شماره 21 نشریه برهان اندیشه نیز در فروردین ۱۳۹۸ با عنوان «انقلاب در گام دوم»، در چهارفصل به شرح و تبیین بیانیه پرداخته است. بغدادی و همکاران نیز در گزارش خود با عنوان «جهاد تمدنی جوانان»، ضمن ترسیم هندسه بیانیه و تحلیل آن، متن بیانیه را از زبان آیت‌الله خامنه‌ای و طی صد حاشیه تشریح کرده‌اند. «مبانی قرآنی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی» نیز عنوان مطلبی است که با جمع‌آوری مستندات قرآنی و روایی پیرامون مضامین بیانیه و به قلم حجت الاسلام قرائتی در ۱۳۹۸/۰۲/۱۸ منتشر شده است. (نصرت پناه و همکاران، ۱۳۹۸).

جدول ۱- طبقه‌بندی پژوهش‌های پیشین درباره بیانیه گام دوم انقلاب

ردیف	نویسندگان	اهداف اصلی	یافته‌ها
۱	نظامی و همکاران (۱۴۰۰)	بررسی و تبیین عدالت و مبارزه با فساد در ناچا در بیانیه گام دوم انقلاب	مسأله عدالت و مبارزه با فساد باید به صورت کامل و جدی مورد توجه قرار گیرد و مبارزه‌ای هم‌هجانیه، هوشمندانه، عالمانه، مستمر و مجاهدانه در این راستا در دستور کار سازمان قرار گیرد.
۲	گودرزی، حسنی مقدم، (۱۳۹۹)	طراحی و تبیین الگوی نهاد تمدن‌ساز، مبتنی بر تحلیل محتوای بیانیه گام دوم انقلاب	مهمترین زمینه‌های به دست آمد، شامل بسترهای تحول و تعالی نهادی ارزش‌های اساسی و نگرش‌های نهادی، فرایندها و ساختارهای تحولی معنویت و ویژگی‌های سرمایه انسانی هم تراز است.
۳	ملکوتیان، کتابی (۱۳۹۹)	بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی و راهکارها و راهبردهای عملیاتی شدن آن	راهکارها و راهبردهای زیر در زمینه سیاست باید اجرایی شود ۱- گردش نخبگان شایسته ۲- تعقیب راهبرد مقاومت ۳- افزایش دائمی قدرت کشور و ...
۴	بدری، (۱۳۹۹)	جوانگرایی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی با تکیه بر مبانی قرآنی و روایی	جوانگرایی از سوی مسئولان، ممکن است شاهد انقطاع نسل انقلاب باشیم در حالی که در اندیشه رهبری تأکید و ویژگی‌های به حفظ و تداوم نسل انقلاب شده است و این مهم در سخنرانی‌ها و دیدارهای ایشان متبلور است. به نظر می‌رسد هر یک از مؤلفه‌ها می‌تواند به عنوان علتی مستقل برای ضرورت جوانگرایی باشد
۵	نجفی سیار، نیکونهاد، (۱۳۹۹)	شاخصه‌های حکمرانی مطلوب «دولت تراز» انقلاب اسلامی، مطابق با بیانیه گام دوم	مهمترین شاخصه‌های دولت تراز انقلاب اسلامی مواردی چون معنویت گرایی، علم گرایی، شایسته سالاری، عقلانیت محوری، مشارکت جویی، قانون محوری، شفافیت گرایی و بوم گرایی اقتصادی شمرده شده است که برای ورود به مرحله بعدی یعنی جامعه‌سازی و در نهایت تمدن نوین اسلامی ضروری هستند.
۶	اقبال، رجیبی فرجاد (۱۳۹۹)	الگوی حکمرانی خوب در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی	طبق نتایج، در حوزه‌های کارآیی و اثربخشی، الگوی حکمرانی خوب در گام دوم مبتنی بر مؤلفه‌های مدیریت جهادی و نظریه نظام انقلابی، مردم سالاری دینی، خودسازی، جامعه‌سازی، تمدن‌سازی نوین اسلامی، تضمین آزادی‌های فردی و اجتماعی، عدالت و مبارزه جدی با مفسد اقتصادی، نفی تصدی‌گری دولت، مردمی کردن اقتصاد، تقویت تولید، ثبات و امنیت می‌باشد.

ردیف	نویسندگان	اهداف اصلی	یافته‌ها
۷	شاکری زواردهی، مولوی وردنجانی (۱۳۹۹)	پیشران‌های نظریه انتظار در کارایی جریان‌های سیاسی نظام جمهوری اسلامی با تأکید بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی	الزامات و راهکارها در حوزه معرفت‌شناسی، هستی‌شناسی، غایت‌شناسی و انسان‌شناسی و راهکارهای اجرایی بیانیه، سلامت اعتقادی، مدیریت جهادی، نهادسازی بیانی، اجرای عدالت، جوان‌گرایی، اعتماد به خود.
۸	امامی رضوی و همکاران (۱۳۹۸)	تبیین جایگاه بیانیه گام دوم انقلاب در اسناد سیاستی جمهوری اسلامی ایران و الگوی پیاده‌سازی مفاهیم آن در نظام آموزش عالی سلامت	با توجه به مسیری که این بیانیه برای ۴۰ سال آتی پیش روی نهادهای کشور قرار داده، بدیهی است سیاست‌ها و برنامه‌های کلی کشور مانند نقشه جامع علمی کشور، برنامه‌های پنج ساله توسعه و ... نیز می‌بایست در بلندمدت مورد بازنگری قرار گیرد. در این راستا نقشه حرکت ایران ۱۴۴۴، به عنوان دوره، چهل ساله دوم پس از تحقق سند چشم‌انداز ایران ۱۴۰۴ مبتنی بر اصول گام دوم انقلاب ترسیم گردد.
۹	نصرت پناه، و همکاران، (۱۳۹۸)	تحلیل گفتمان انتقادی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی با بهره‌گیری از روش نورمن فرکلاف	با تجزیه و تحلیل ارزش‌های تجربه‌ای در متن، درمی‌یابیم که نویسندگان با مشارکت دادن مردم و حاکمیت، آن‌ها را به عنوان کنشگری فعال، همبسته و همسو جهت عملیاتی نمودن گام دوم ترغیب کرده است.
۱۰	صادق، امیری، (۱۳۹۱)	اولویت‌بندی شایستگی‌ها و ویژگی‌های کارکنان نهادهای انقلابی با رویکرد ارزشی	نتایج نشان می‌دهد که نهادهای انقلابی برای برنامه‌ریزی منابع انسانی خود بهتر است به شاخص‌های مربوط به مؤلفه‌های علائق و ارزش‌های کاری، دانش، مهارت‌ها و توانمندا توجه کنند
۱۱	امینی، پناهی (۱۳۹۸)	تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب در حوزه بهره‌برداری از جغرافیای طبیعی در توسعه اقتصادی کشور	تجزیه و تحلیل گفتمان مقام معظم رهبری (مدظله العالی) مشخص شد، راهبردی فرصت محور و منطبق بر برنامه‌ریزی مدون برای اتکا به فرصت‌های مادی کشور بر مبنای استفاده پایدار و بهینه از فرصت‌های جغرافیایی جهت هموار شدن مسیرهای تعالی و توسعه اقتصادی کشور است.

برخلاف پژوهش‌های اشاره شده در بالا، در این مقاله به ویژگی‌های شخصیتی جوانان مؤمن و انقلابی در کارآمدی نظام اسلامی اشاره و ارائه یک مدل منسجم و کاربردی جهت استفاده مدیران در تمام سازمان‌ها مبتنی بر بیانیه و با ویژگی خاص جوانان توجه شده است. همچنین در این مطالعه، بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در قالب بیانیه گام دوم انقلاب به عنوان محور و مبنا قرار گرفته است. چارچوبی مشتق بر چهار بعد اساسی جوانان و ورود به دومین مرحله خودسازی جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی، جوانان و برکات بزرگ انقلاب اسلامی، جوانان؛ محور تحقق نظام پیشرفته‌ی اسلامی، جوانان؛ گام دوم و سرفصل‌ها و توصیه‌های اساسی و ۴۰ مؤلفه کلیدی تدوین شده است که می‌تواند مبنای مطالعه، ارزیابی و نیز راهنمای عمل برای کارآمدی نظام اسلامی با شناسایی جوانان مستعد و کارآمد بر اساس ویژگی‌های مشخص شده قرار گیرد.

مدل مفهومی پژوهش

شکل ۱- مدل مفهومی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی و استخراج ویژگی‌های شخصیتی جوانان مؤمن و انقلابی برای کارآمدی نظام اسلامی

مواد و روش تحقیق

روش تحقیق حاضر، کیفی و به طور ویژه « مطالعه موردی کیفی » است، روشی که امکان بررسی عمیق موضوع و کشف ابعاد پنهان را فراهم می‌آورد. هدف از انجام این پژوهش، بررسی ویژگی‌های شخصیتی جوان مؤمن و انقلابی در راه رسیدن به آرمان‌های انقلاب و کارآمدی نظام اسلامی بر اساس محتوای متن بیانیه گام دوم انقلاب است. در این پژوهش با استفاده از کتاب‌ها، نشریات، قرآن و نهج البلاغه و با محوریت فرمایشات مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب، با روش تحلیل مضمون و تشکیل شبکه مضامین، پس از احصای مضامین فراگیر، و پایه‌ای، تلاش شده است به نقش‌های اصلی و ویژگی‌های شخصیتی یک جوان به عنوان محور توسعه و رسیدن به تمدن اسلامی - ایرانی با ابعاد و مؤلفه‌هایی چون ویژگی‌های شخصیتی و رفتاری جوانان، نقش اساسی جوانان، و راهبردها پرداخته شود. لازم به ذکر است که تحلیل مضمون، روشی برای شناخت، تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده‌های کیفی است. این روش، فرایندی برای تحلیل داده‌های متنی است و داده‌های پراکنده و متنوع را به داده‌هایی غنی و تفصیلی تبدیل می‌کند. تحلیل مضمون، صرفاً روش کیفی خاصی نیست؛ بلکه فرایندی است که می‌تواند در اکثر روش‌های کیفی بکار رود. به طور کلی تحلیل مضمون روشی است. برای الف) دیدن متن؛ ب) برداشت و درک مناسب از اطلاعات ظاهراً نامرتب؛ ج) تحلیل اطلاعات کیفی؛ (Braun & Clarke, ۲۰۰۶).

با توجه به این که در این پژوهش احصای مضامین فراگیر و پایه‌ای مربوط به ویژگی‌های شخصیتی جوان مؤمن و انقلابی مد نظر است، از روش تحلیل مضامین شبکه‌ای استفاده شده است. شبکه مضامین بر اساس روندی مشخص، مضامین پایه (کدها و نکات کلیدی متن)، مضامین سازمان‌دهنده (مضامین بدست آمده از ترکیب و تلخیص مضامین پایه)، و مضامین فراگیر (مضامین عالی در برگیرنده اصول حاکم بر متن به مثابه کل) را نظام‌مند می‌کند؛ سپس این مضامین به صورت نقشه‌های شبکه تارنما، رسم و مضامین برجسته هر یک از این سه سطح همراه با روابط میان آن‌ها نشان داده می‌شود (Creswell, ۲۰۰۹).

شایان ذکر است روش تجزیه و تحلیل در این پژوهش به این صورت بوده است که پس از مطالعه و مبنا قرار دادن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی و جستجو بر اساس کلیدواژه‌های جوانان، ویژگی‌های شخصیتی، مؤمن، انقلابی، و بررسی تمامی کلیدواژه‌های موجود در جدول شماره ۲ که همان مضامین پایه در متن بیانیه هستند و شبکه مضامین را تشکیل می‌دهند، صورت گرفت.

همچنین شیوه اجرا در پژوهش حاضر این گونه بود که محقق با مطالعه متن بیانیه و تهیه فهرستی اولیه از ایده‌های موجود، با متن آشنا شده و در گام بعدی اقدام به کدگذاری اولیه که توسط پژوهشگر و متخصصان برجسته مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته می‌نماید، بر این اساس با مطالعه عمیق متن بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی)، تلاش گردید تا قسمت‌های کلیدی و مهم مرتبط با موضوع پژوهش استخراج گردد. فهرست طولانی از کدهای مختلف به دست آمده در قالب مضامین مرتب شدند. بنابراین با مطالعه مکرر و ثبت ایده‌های اولیه، تلاش گردید تا چند کد معنادار در ذیل یک مضمون پایه قرار گیرد. سپس بر اساس ارتباط معنایی و مفهومی بین مضامین پایه، و با مطالعه و بررسی عمیق رابطه بین آن‌ها، مضامین سازمان‌دهنده شکل گرفته و با دسته‌بندی مفهومی مضامین سازمان‌دهنده و داده‌های حاصل از روش تحلیل مضمون، شبکه مضامین ترسیم گردید. در نتیجه در این پژوهش به دلیل این که نقل داده‌ها از اسناد معتبر و انتساب داده‌ها به منبع اصلی بیانیه با محوریت رهبری جامعه اسلامی بوده، و با صاحب‌نظران و خبرگان در این زمینه مصاحبه و مشورت صورت گرفته است، از روایی و پایایی بالایی برخوردار است.

بحث و یافته‌های تحقیق

اگر از بکارگیری جوانان مؤمن و انقلابی برای کارآمدی نظام اسلامی و نهایتاً تشکیل الگوی دولت اسلامی - ایرانی سخن می‌گوییم این الگو ناگزیر باید متکی و مبتنی بر مفاهیم و چارچوب‌های بومی و ارزشی باشد که یکی از این مفاهیم و الگوها، بحث مهم و کلیدی شناسایی ویژگی‌های شخصیتی جوان مؤمن و انقلابی برای کارآمدی نظام اسلامی است. این ویژگی‌ها که تا کنون بارها از سوی مقام معظم رهبری مطرح شده است غایت خود را، اثبات کارآمدی دین و جوان مؤمن در اداره جامعه می‌بیند. رشد و بالندگی جوانان ایران اسلامی برای تشکیل دولتی کارآمد در نظام جمهوری اسلامی در دهه چهارم انقلاب ضرورتی است که بیش از پیش احساس می‌شود. لذا پس از بررسی و مطالعه ویژگی‌های شخصیتی جوانان و با مبنا قرار دادن بیانات مقام معظم رهبری ویژگی‌های جوانان مؤمن و انقلابی در چارچوب ابعاد و مفاهیمی که در ذیل ارائه می‌گردد، شناسایی گردید.

در پژوهش حاضر، ویژگی‌های شخصیتی بر اساس بیانات مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب و در قالب ۴ مضمون سازمان‌دهنده شامل «جوانان و ورود به دومین مرحله‌ی خودسازی جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی» «جوانان و برکات بزرگ انقلاب اسلامی»، «جوانان؛ محور

1 Thematic Analysis

2 Thematic Network

تحقق نظام پیشرفته‌ی اسلامی»، «جوانان؛ گام دوم و سرفصل‌ها و توصیه‌های اساسی» و ۴۰ مضمون پایه مقوله‌بندی شده است. بعد جوانان و ورود به دومین مرحله‌ی خودسازی جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی؛ به عنوان نسلی که آغاز کرد و ادامه داد و بر نسلی که اینک وارد فرایند بزرگ و جهانی چهل سال دوم می‌شود اشاره دارد. بعد جوانان و برکات بزرگ انقلاب اسلامی به انقلابی اشاره می‌کند که به یک انحطاط تاریخی طولانی پایان داده و کشور را که در دوران پهلوی و قاجار بشدت تحقیر شده و بشدت عقب مانده بود، در مسیر پیشرفت سریع قرار داده است و برکات آن را در جامعه اسلامی نمایان می‌سازد. بعد بعدی مربوط به جوانان، محور تحقق نظام پیشرفته‌ی اسلامی؛ مربوط به محوریت قشر جوان در طی نمودن مسیر افتخارآمیز به سوی آرمان‌های بلند نظام جمهوری اسلامی اشاره می‌کند و نهایتاً در بعد چهارم این پژوهش به سرفصل‌ها و توصیه‌های اساسی که توسط رهبری معظم انقلاب خطاب به ملت ایران و بالاخص جوانان این سرزمین دارد اشاره دارد. لذا این چهار بعد در ارتباط تنگاتنگ با یکدیگرند و همزمان برای تحقق دولتی کارآمد با جوانان مؤمن و انقلابی ضروری هستند. بعد اول شامل ۱۰ مضمون، بعد دوم شامل ۵ مضمون، بعد سوم شامل ۱۰ مضمون و نهایتاً بعد چهارم دارای ۱۵ مضمون برای استفاده مدیران نظام اسلامی در کارآمدی دولت می‌باشد.

بر اساس نتایج به دست آمده از متن بیانیه گام دوم انقلاب، الگوی ویژگی‌های شخصیتی جوانان مؤمن و انقلابی در کارآمدی نظام اسلامی که در قالب شبکه مضامین ترسیم شده است، پس از طی چند مرحله به شکل واقعی خود رسیده است. در مرحله اول، متن بیانات معظم اله در بیانیه گام دوم انقلاب، توسط پژوهشگر و متخصصان برجسته حوزه دینی و اساتید، به طور دقیق مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته است، مقوله‌های اصلی و زیرمقوله‌ها تدوین و کدهای معنایی اولیه استخراج؛ و ویژگی‌ها و ابعاد زیرمقوله‌ها و الگوهای ارتباطی آن نیز مورد بررسی قرار گرفته است. پس از طی فرایند نام‌گذاری مفاهیم، متن بیانات دوباره مورد بازبینی قرار گرفت و به طور نظام‌مند، مقوله‌های کلی و زیرمقوله‌ها و ویژگی‌ها و ابعاد آن‌ها شناسایی گردید. لازم به توضیح است که طی فرایند رفت و برگشتی بررسی و تحلیل داده‌ها، مجموعه داده‌های کیفی اولیه به مقوله‌های کمتری تقلیل یافت. بنابراین در این مرحله، پژوهشگر به مقوله‌بندی نهایی و معنادار رسید. یعنی کدهای معنایی به دست آمده از متن بیانیه حول محور مضامین پایه، طبقه‌بندی شدند (جدول شماره ۲)، و در مرحله دوم، مضامین پایه‌ی مشابه در یک گروه قرار گرفته و مضامین سازمان‌دهنده شکل گرفت. در نهایت همه این مضامین سازمان‌دهنده نیز، تحت محور مضمون فراگیر ویژگی‌های شخصیتی جوانان مؤمن و انقلابی در کارآمدی نظام اسلامی قرار گرفته و طبقه‌بندی گردیدند (جدول شماره ۳). در نتیجه، تحقق تشکیل الگوی دولت اسلامی کارآمد با تکیه بر جوانان مستلزم مجهز بودن به این مضامین و تقویت و بکارگیری آن‌ها در دولت و سازمان‌های تابعه تا پایین‌ترین سطح مدیریتی در کشور خواهد بود که امید است مدیران عالی رتبه کشور جهت تحقق خواسته‌ها و منویات رهبری و جهت پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی با توجه به این پژوهش دولتی کارآمد و انقلابی را تشکیل داده و بتوانند این انقلاب را با داشتن عقبه مردمی و با مردم‌سالاری دینی به دست صاحب اصلی آن یعنی حضرت مهدی (عج) برسانند.

جدول ۲- مضامین پایه‌ی ویژگی‌های شخصیتی جوان مؤمن و انقلابی مستخرج از بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در بیانیه گام دوم انقلاب

ردیف	مضامین پایه	شواهد (متن بیانات بیانات مقام معظم رهبری (مدظله) در بیانیه گام دوم انقلاب)
۱	طی شدن فاصله میان بایدها و واقعیت‌ها	بی‌شک فاصله‌ی میان بایدها و واقعیت‌ها، همواره وجدان‌های آرمان‌خواه را عذاب داده و می‌دهد، اما این، فاصله‌ای طی‌شدنی است و در چهل سال گذشته در مواردی بارها طی شده است و بی‌شک در آینده، با حضور نسل جوان مؤمن و دانا و پُرانگیزه، با قدرت بیشتر طی خواهد شد.
۲	ایستادگی و دفاع	با صراحت و شجاعت در برابر زورگویان و گردنکشان ایستاده و از مظلومان و مستضعفان دفاع کرده است.
۳	جوانمردی و مروت انقلابی	این جوانمردی و مروت انقلابی، این صداقت و صراحت و اقتدار، این دامنه‌ی عمل جهانی و منطقه‌ای در کنار مظلومان جهان، مایه‌ی سربلندی ایران و ایرانی است، و همواره چنین باد.
۴	جهاد بزرگ	نسلی که پا به میدان عمل می‌گذارد تا بخش دیگری از جهاد بزرگ برای ساختن ایران اسلامی بزرگ را آغاز کند،
۵	تجربه	نادانسته‌ها را جز با تجربه‌ی خود یا گوش سپردن به تجربه‌ی دیگران نمی‌توان دانست.
۶	هراست از انقلاب تا ایجاد تمدن نوین اسلامی	شما باید که باید کارآموده و پُرانگیزه از انقلاب خود هراست کنید و آن را هرچه بیشتر به آرمان بزرگش که ایجاد تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید ولایت عظمی (ارواح‌افزاده) است، نزدیک کنید.
۷	شناخت گذشته و درس از تجربه‌ها	برای برداشتن گام‌های استوار در آینده، باید گذشته را درست شناخت و از تجربه‌ها درس گرفت.

ردیف	مضامین پایه	شواهد (متن بیانات بیانات مقام معظم رهبری (مدظله) در بیانیه گام دوم انقلاب)
۸	غفلت از راهبرد شناخت گذشته	اگر از این راهبرد غفلت شود، دروغ‌ها به جای حقیقت خواهند نشست و آینده مورد تهدیدهای ناشناخته قرار خواهد گرفت.
۹	دشمن‌شناسی	حقیقت را از دشمن و پیاده نظامش نمی‌توان شنید.
۱۰	اصل ما می‌توانیم و مدیریت جهادی	مدیریت‌های جهادی الهام گرفته از ایمان اسلامی و اعتقاد به اصل «ما می‌توانیم» که امام بزرگوار به همه‌ی ما آموخت، ایران را به عزت و پیشرفت در همه‌ی عرصه‌ها رسانید
۱۱	عنصر اراده‌ی ملی	عنصر اراده‌ی ملی را که جان‌مایه‌ی پیشرفت همه‌جانبه و حقیقی است در کانون مدیریت کشور وارد کرد؛ نگاه جوانان را میدان‌دار اصلی حوادث و وارد عرصه‌ی مدیریت کرد؛ روحیه و باور «ما می‌توانیم» را به همگان منتقل کرد؛
۱۲	مجاهدتها در میدان‌های سخت	مجاهدتها‌های جوانان در میدان‌های سخت از جمله دفاع مقدس، با ذکر و دعا و روحیه‌ی برادری و ایثار همراه شد و ماجراهای صدر اسلام را زنده و نمایان در برابر چشم همه نهاد.
۱۳	اردوهای جهادی و جهاد سازندگی	صف نوبت برای اردوهای جهادی و جهاد سازندگی و بسیج سازندگی از هزاران جوان داوطلب و فداکار آکنده شد.
۱۴	مذهبی بودن جوانان	نماز و حج و روزه‌داری و پیاده‌روی زیارت و مراسم گوناگون دینی و انفاقات و صدقات واجب و مستحب در همه‌جا بویژه میان جوانان رونق یافت و تا امروز، روزه‌روز بیشتر و باکیفیت‌تر شده است.
۱۵	تسلیم‌ناپذیری و صیانت و پاسداری از انقلاب	در تمام این چهل سال، تسلیم‌ناپذیری و صیانت و پاسداری از انقلاب و عظمت و هیبت الهی آن و گردن برافراشته‌ی آن در مقابل دولت‌های متکبر و مستکبر، خصوصیت شناخته‌شده‌ی ایران و ایرانی بویژه جوانان این مرز و بوم به‌شمار می‌رفته است.
۱۶	محور تحقق نظام پیشرفته‌ی اسلامی	جوانان؛ محور تحقق نظام پیشرفته‌ی اسلامی
۱۷	همت و هشیاری و سرعت عمل و ابتکار	دنباله‌ی این مسیر که به گمان زیاد، به دشواری گذشته‌ها نیست، باید با همت و هشیاری و سرعت عمل و ابتکار شما جوانان طی شود.
۱۸	شانه‌ها زیر بار مسئولیت	مدیران جوان، کارگزاران جوان، اندیشمندان جوان، فعالان جوان، در همه‌ی میدان‌های سیاسی و اقتصادی و فرهنگی و بین‌المللی و نیز در عرصه‌های دین و اخلاق و معنویت و عدالت، باید شانه‌های خود را به زیر بار مسئولیت دهند،
۱۹	بهره‌گیری از تجربه‌ها	از تجربه‌ها و عبرت‌های گذشته بهره گیرند،
۲۰	نگاه انقلابی، روحیه‌ی انقلابی و عمل جهادی	نگاه انقلابی و روحیه‌ی انقلابی و عمل جهادی را به کار بندند
۲۱	همت‌های بلند و انگیزه‌های جوان و انقلابی	همت‌های بلند و انگیزه‌های جوان و انقلابی، خواهند توانست آن‌ها را فعال و در پیشرفت مادی و معنوی کشور به معنی واقعی جهش ایجاد کنند.
۲۲	نیروی انسانی مستعد و کارآمد	مهم‌ترین ظرفیت امیدبخش کشور، نیروی انسانی مستعد و کارآمد با زیربنای عمیق و اصیل ایمانی و دینی است. جمعیت جوان زیر ۴۰ سال که بخش مهمی از آن نتیجه‌ی موج جمعیتی ایجادشده در دهه‌ی ۶۰ است، فرصت ارزشمندی برای کشور است.
۲۳	ثروت عظیم	انبوه جوانانی که با روحیه‌ی انقلابی رشد کرده و آماده‌ی تلاش جهادی برای کشورند، و جمع چشمگیر جوانان محقق و اندیشمندی که به آفرینش‌های علمی و فرهنگی و صنعتی و غیره اشتغال دارند؛ این‌ها ثروت عظیمی برای کشور است که هیچ اندوخته‌ی مادی با آن مقایسه نمی‌تواند شد.
۲۴	مدیران کارآمد و پُرانگیزه و خردمند	فرصت‌های مادی کشور نیز فهرستی طولانی را تشکیل می‌دهد که مدیران کارآمد و پُرانگیزه و خردمند می‌توانند با فعال کردن و بهره‌گیری از آن، درآمدهای ملی را با جهشی نمایان افزایش داده و کشور را ثروتمند و بی‌نیاز و به معنی واقعی دارای اعتمادبه‌نفس کنند و مشکلات کنونی را برطرف نمایند.
۲۵	عیب بزرگ	گفته شده است که ایران از نظر ظرفیت‌های استفاده‌نشده‌ی طبیعی و انسانی در رتبه‌ی اول جهان است. بی‌شک شما جوانان مؤمن و پُر تلاش خواهید توانست این عیب بزرگ را برطرف کنید.
۲۶	امید و نگاه خوش‌بینانه	نخستین توصیه‌ی من امید و نگاه خوش‌بینانه به آینده است. بدون این کلید اساسی همه‌ی قفل‌ها، هیچ گامی نمی‌توان برداشت. آنچه می‌گویم یک امید صادق و متکی به واقعیت‌های عینی است.
۲۷	شکستن محاصره‌ی تبلیغاتی	جوانان باید پیش‌گام در شکستن این محاصره‌ی تبلیغاتی باشید.
۲۸	پرورش نهال امید به آینده	در خود و دیگران نهال امید به آینده را پرورش دهید.
۲۹	راندن ترس و نومیدی	ترس و نومیدی را از خود و دیگران برانید. این نخستین و ریشه‌ای‌ترین جهاد شما است.

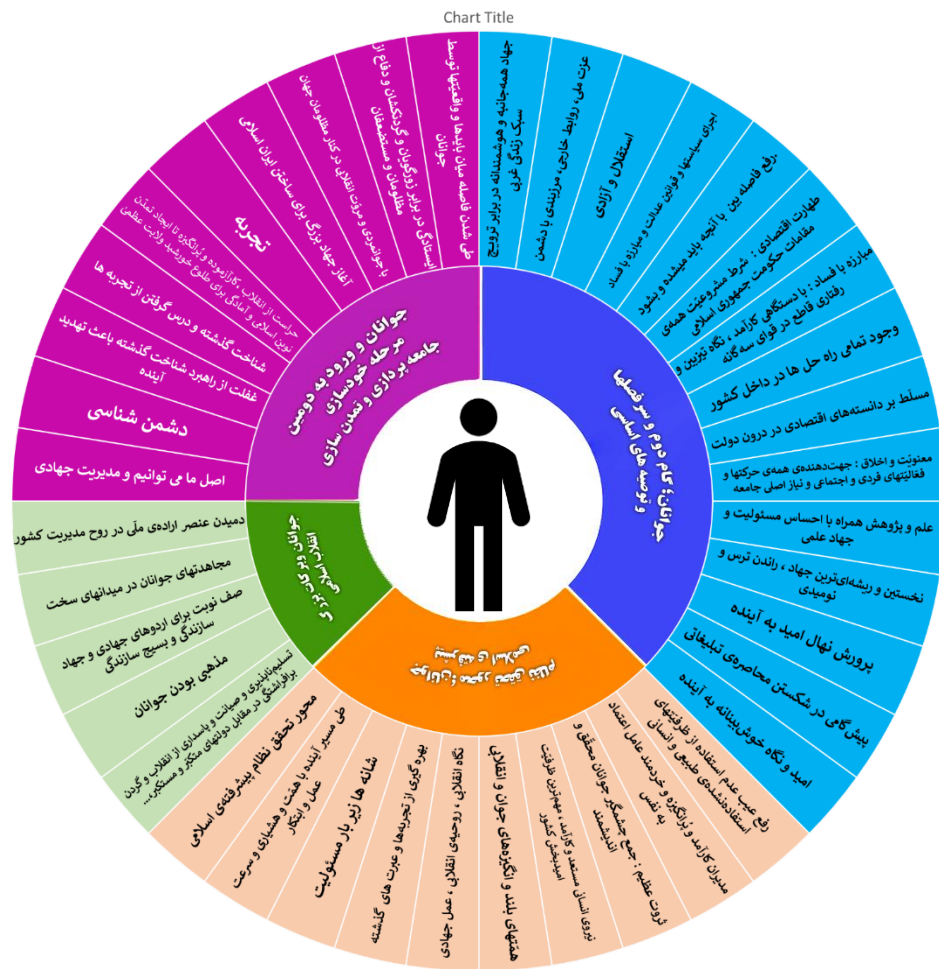
ردیف	مضامین پایه	شواهد (متن بیانات بیانان مقام معظم رهبری (مدظله) در بیانیه گام دوم انقلاب)
۳۰	علم و پژوهش	ولی اینک مطالبه‌ی عمومی من از شما جوانان آن است که این راه را با احساس مسئولیت بیشتر و همچون یک جهاد در پیش گیرید. سنگ بنای یک انقلاب علمی در کشور گذاشته شده و این انقلاب، شهیدانی از قبیل شهدای هسته‌ای نیز داده است. به‌پاخیزید و دشمن بدخواه و کینه‌توز را که از جهاد علمی شما بشدت بیمناک است ناکام سازید.
۳۱	معنویت و اخلاق	معنویت و اخلاق: معنویت به معنی برجسته کردن ارزش‌های معنوی از قبیل: اخلاص، ایثار، توکل، ایمان در خود و در جامعه است، و اخلاق به معنی رعایت فضیلت‌هایی چون خیرخواهی، گذشت، کمک به نیازمند، راستگویی، شجاعت، تواضع، اعتمادبه‌نفس و دیگر خلقیات نیکو است. معنویت و اخلاق، جهت‌دهنده‌ی همه‌ی حرکت‌ها و فعالیت‌های فردی و اجتماعی و نیاز اصلی جامعه است؛
۳۲	مسلط بر دانسته‌های اقتصادی	یک مجموعه‌ی جوان و دانا و مؤمن و مسلط بر دانسته‌های اقتصادی در درون دولت خواهند توانست به این مقاصد برسند.
۳۳	وجود تمامی راه حل‌ها در داخل کشور	جوانان عزیز در سراسر کشور بدانند که همه‌ی راه‌حل‌ها در داخل کشور است.
۳۴	مبارزه با فساد	این ایجاب می‌کند که دستگاهی کارآمد با نگاهی تیزبین و رفتاری قاطع در قوای سه‌گانه حضور دائم داشته باشد و به‌معنای واقعی با فساد مبارزه کند، بویژه در درون دستگاه‌های حکومتی.
۳۵	طهارت اقتصادی	همه باید بدانند که طهارت اقتصادی شرط مشروعیت همه‌ی مقامات حکومت جمهوری اسلامی است. همه باید از شیطان حرص برحذر باشند و از لقمه‌ی حرام بگریزند و از خداوند در این باره کمک بخواهند و دستگاه‌های نظارتی و دولتی باید با قاطعیت و حساسیت، از تشکیل نطفه‌ی فساد پیشگیری و با رشد آن مبارزه کنند.
۳۶	فاصله‌ای ژرف	با این همه، اینجانب به جوانان عزیزی که آینده‌ی کشور، چشم‌انتظار آن‌ها است صریحاً می‌گویم آنچه تاکنون شده با آنچه باید می‌شده و بشود، دارای فاصله‌ی ژرف است.
۳۷	عدالت و مبارزه با فساد	در اجرای سیاست‌ها و قوانین عدالت و مبارزه با فساد (نگارنده) چشم امید به شما جوان‌ها است؛ و اگر زمام‌داره‌ی بخش‌های گوناگون کشور به جوانان مؤمن و انقلابی و دانا و کارداران - که بحمدالله کم نیستند - سپرده شود، این امید برآورده خواهد شد؛ ان‌شاءالله.
۳۸	استقلال و آزادی	بدیهی است که «استقلال» نباید به معنی زندانی کردن سیاست و اقتصاد کشور در میان مرزهای خود، و «آزادی» نباید در تقابل با اخلاق و قانون و ارزش‌های الهی و حقوق عمومی تعریف شود.
۳۹	عزت ملی روابط خارجی مرزبندی دشمن	از ارزش‌های انقلابی و ملی خود، یک گام هم عقب‌نشینی نکنند؛ از تهدیدهای پوچ آنان نهراسد؛ و در همه حال، عزت کشور و ملت خود را در نظر داشته باشد و حکیمانه و مصلحت‌جویانه و البته از موضع انقلابی، مشکلات قابل حل خود را با آنان حل کند.
۴۰	سبک زندگی غربی	تلاش غرب در ترویج سبک زندگی غربی در ایران، زبان‌های بی‌جبران اخلاقی و اقتصادی و دینی و سیاسی به کشور و ملت مازده است؛ مقابله با آن، جهادی همه‌جانبه و هوشمندانه می‌طلبد که باز چشم امید در آن به شما جوان‌ها است.

جدول ۳- شبکه مضامین فراگیر، سازمان‌دهنده و پایه‌ای ویژگی‌های شخصیتی جوانان مبتنی بر بیانیه گام دوم انقلاب

مضمون فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه بیانات مقام معظم رهبری (مدظله) در بیانیه گام دوم انقلاب
ویژگی‌های شخصیتی جوانان مؤمن و انقلابی در کارآمدی نظام اسلامی	جوانان و ورود به دومین مرحله‌ی خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی	طی شدن فاصله میان باید‌ها و واقعیت‌ها
		ایستادگی و دفاع
		جوانمردی و مروت انقلابی
		جهاد بزرگ
		تجربه
		هراست از انقلاب تا ایجاد تمدن نوین اسلامی
		شناخت گذشته و درس از تجربه‌ها
		غفلت از راهبرد شناخت گذشته
		دشمن‌شناسی
		اصل ما می‌توانیم و مدیریت جهادی

مضمون فراگیر	مضامین سازمان دهنده	مضامین پایه بیانات مقام معظم رهبری (مدظله) در بیانیه گام دوم انقلاب
ویژگی‌های شخصیتی جوانان مؤمن و انقلابی در کارآمدی نظام اسلامی	انقلاب اسلامی بزرگ جوانان و برکات	عنصر اراده‌ی ملی
		مجاهدت‌ها در میدان‌های سخت
		اردوهای جهادی و جهاد سازندگی
		مذهبی بودن جوانان
		تسلیم‌ناپذیری و صیانت و پاسداری از انقلاب
	جوانان؛ محور تحقق نظام پیشرفته‌ی اسلامی	محور تحقق نظام پیشرفته‌ی اسلامی
		همت و هشیاری و سرعت عمل و ابتکار
		شانه‌ها زیر بار مسئولیت
		بهره‌گیری از تجربه‌ها
		نگاه انقلابی، روحیه‌ی انقلابی، عمل جهادی
		همت‌های بلند و انگیزه‌های جوان و انقلابی
		نیروی انسانی مستعد و کارآمد
		ثروت عظیم
		مدیران کارآمد و پُرانگیزه و خردمند
		عیب بزرگ
	جوانان؛ گام دوم و سرفصل‌ها و توصیه‌های اساسی	امید و نگاه خوش‌بینانه
		شکستن محاصره‌ی تبلیغاتی
		پرورش نهال امید به آینده
		راندن ترس و نومی‌دی
		علم و پژوهش
		معنویت و اخلاق
		مسلط بر دانسته‌های اقتصادی
		وجود تمامی راه‌حل‌ها در داخل کشور
		مبارزه با فساد
		طهارت اقتصادی
		فاصله‌ای ژرف
		عدالت و مبارزه با فساد
		استقلال و آزادی
		عزت ملی، روابط خارجی، مرزبندی با دشمن
		سبک زندگی غربی

با توجه به نتایج بدست آمده، الگوی ویژگی‌های شخصیتی جوانان مؤمن و انقلابی در کارآمدی نظام اسلامی دارای چهار بعد: جوانان و ورود به دومین مرحله‌ی خودسازی جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی، جوانان و برکات بزرگ انقلاب اسلامی، جوانان؛ محور تحقق نظام پیشرفته‌ی اسلامی، جوانان؛ گام دوم و سرفصل‌ها و توصیه‌های اساسی است. در این رابطه، شبکه مضامین مستخرج از بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در بیانیه گام دوم انقلاب در قالب شکل شماره ۲ قابل مشاهده می‌باشد.

شکل ۲- مدل شبکه مضامین الگوی ویژگی‌های شخصیتی جوانان مؤمن و انقلابی در کارآمدی نظام اسلامی مبتنی بر بیانیه گام دوم انقلاب

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

از میان همگی ملت‌های زیر ستم، کمتر ملتی به انقلاب همت می‌گمارد؛ و در میان ملت‌هایی که به‌پاخاسته و انقلاب کرده‌اند، کمتر دیده شده که توانسته باشند کار را به نهایت رسانده و به‌جز تغییر حکومت‌ها، آرمان‌های انقلابی را حفظ کرده باشند. اما انقلاب پُرشکوه ملت ایران که بزرگ‌ترین و مردمی‌ترین انقلاب عصر جدید است، تنها انقلابی است که یک چله‌ی پُرآفتخار را بدون خیانت به آرمان‌هایش پشت سر نهاده و در برابر همگی وسوسه‌هایی که غیر قابل مقاومت به نظر می‌رسیدند، از کرامت خود و اصالت شعارهایش صیانت کرده و اینک وارد دومین مرحله‌ی خودسازی و جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی شده است. درودی از اعماق دل بر این ملت؛ بر نسلی که آغاز کرد و ادامه داد و بر نسلی که اینک وارد فرایند بزرگ و جهانی چهل سال دوم می‌شود. (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۷)

این بیانیه در واقع تبیین گام «دولت‌سازی و جامعه‌سازی برای رسیدن به تمدن اسلامی» است و برای رسیدن به این مهم بایستی ساختار کلی حاکمیت بر اساس محورهای اصلی بیانیه و با همراهی همه اقشار ملت و دولت به سوی این هدف پیش رود ولی سول اینجاست. چرا نسل جوان مخاطب هستند؟ چون بار اساسی دولت‌سازی که زیر ساخت‌های آن ایجاد شده، روی دوش آنهاست و اگر آن‌ها اقدام نکنند، ساختار ها به ایجاد آن زیرساخت‌های دولت اسلامی نمی‌انجامد. رسیدن به دولت اسلامی و تغییر دولت از دولت مدرن به دولت اسلامی با تمام مفاهیم خودش، احتیاج به یک زیرساخت‌هایی دارد که این نسل جوان هم می‌توانند و هم می‌خواهند که آن را ایجاد کنند نکته‌ی اصلی این است که این نسل فرهیخته و کارآمد، ظرفیت و انگیزه‌ی این کار و امید به تحقق این اهداف را دارد و خسته و مأیوس نیست.

بطور خلاصه نتایج این تحقیق نشان داد که بر اساس بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، ایران اسلامی که زمینه‌ساز ظهور منجی عالم بشریت انشالله خواهد بود برای رسیدن به این هدف اصلی و آمادگی برای تشکیل دولت کریمه و مهدوی می‌بایستی خود را به عالی‌ترین درجات حاکمیت و مردم‌داری برساند و این ممکن نخواهد بود مگر با تکیه بر نسل جوان و مومن و انقلابی که بر اساس بیانات مختلف مقام معظم رهبری و خصوصاً در بیانیه فوق نسل جدید انقلاب این هدف را به سرانجام خواهد رساند. حال ما جوانان ایران اسلامی برای گام نهادن در این مسیر بایستی خود را به شاخصه‌هایی تجهیز نمائیم که این شاخصه‌ها در کلام رهبری به خوبی بیان و مشخص شده است که در این مقاله سعی گردید نکات کلیدی، اصلی و در واقع ویژگی‌های جوان مومن و انقلابی برای کارآمدی نظام اسلامی و نهایتاً برای رسیدن به آن هدف عالی تا ظهور امام زمان (عج) برابر شکل شماره ۱ و بصورت مدل مفهومی ترسیم و در اختیار نسل انقلابی و جوان ایران اسلامی قرار گیرد.

امید است بتوانیم در ترسیم چله دوم انقلاب تا رسیدن به دولت مهدوی نقش بی‌بدیل خود را ایفا نموده و از جوانان راه‌گشای این مسیر باشیم.

References

1. Ebrahimi Kiapei, H., & Bozorginezhad, Y. (2021). The Role of Ayatollah Khamenei in Reviving Islamic Civilization Based on the Second Step of the Revolution Statement. *Journal of Islamic Wisdom and Education*, 17(56), 112-91 [In Persian].
2. Aqbal Hadees, R., & Rajabi Farjad Hajiye. (2020). Model of Good Governance in the Second Step of the Islamic Revolution Statement. *Journal of Scientific Research on the Islamic Revolution*, 9(4), 111-136 [In Persian].
3. Aghabakhshi, A. (2000). *Political Science Dictionary*. Chapar Publications [In Persian].
4. Badri, A. (2020). Youthfulness in the Second Step of the Islamic Revolution Statement: Based on Quranic and Narrational Foundations. *Journal of Scientific Research on the Islamic Revolution*, 9(4), 336-360 [In Persian].
5. Office of the Supreme Leader of the Islamic Revolution. (n.d.). Retrieved from www.khamenei.ir [In Persian].
6. Research Center for Vision and Future Studies. (2019). Preliminary Framework for the Regulations of Recruiting and Promoting University Faculty Members Based on the Second Step of the Islamic Revolution Statement. Expediency Discernment Council [In Persian].
7. Jafar Turkzadeh, M., Amiri Tayebi, M., & Mohammadi, G. (2017). Designing a Model of Jihad-Based Management Based on the Statements of the Supreme Leadership [In Persian].
8. Dehkhoda, A. A. (1940). *Lexicon*. National Bank [In Persian].
9. Raji, S. M. H., & Khatami, S. M. R. (2019). The Step of Civilization. Office of Dissemination of Teachings [In Persian].
10. Rashidi, A. H., Nasratpanah, M. S., & Moradi, M. H. (2020). Analysis of the Critical Discourse of the Second Step of the Islamic Revolution Statement Using Norman Fairclough's Approach. *Basij Strategic Studies*, 22(83), 39-65 [In Persian].
11. Shokouhi, G. (1999). *Education and Training and Its Stages*. Astan Quds Razavi [In Persian].
12. Kuchakoff. (1992). *Child and Adolescent Psychosexual Education*. Bonyad [In Persian].
13. Goodarzi, G., & Hasani Moghadam, S. (2020). Design and Explanation of the Model of Civilization-Building Institutions Based on the Analysis of the Content of the Second Step of the Revolution Statement. *Journal of Islamic Management*, 2020 [In Persian].
14. Lipset, S. M., & Reza. (1995). Legitimacy and Efficiency. *Culture and Development*, 18 [In Persian].
15. Mohammad Ali, M., et al. (2019). Reconstruction of the Architecture of the NAJA Organization According to the Second Step of the Islamic Revolution Statement. *Journal of Strategic Studies of NAJA*, 4(14), 98 [In Persian].
16. Office of the Supreme Leader. (2018). *Second Step of the Islamic Revolution Statement*. Tehran [In Persian].

17. Moghaddasilechahei, A., Sha'bani, H., Khatami, B., & Izadirad, R. (2019). Presentation of the Model of Components of Revolutionary and Vilayati Management in the Army Based on the Second Step of the Islamic Revolution Statement. Tehran [In Persian].
18. Moghimi, S. M. (2018). The Second Step of the Revolution Statement: The Roadmap of Islamic Iranian Progress. *Journal of Islamic Management*, 26(3), 97 [In Persian].
19. Malekoutian, M., & Ketaei, A. (2020). The Second Step of the Islamic Revolution Statement and Its Operational Strategies and Solutions. *Journal of Scientific Research on the Islamic Revolution*, 9(4), 7-27 [In Persian].
20. Najafi Sayar, R., Nikounezhad, A. (2020). Indicators of Good Governance in the "State for the Sake of the Islamic Revolution" According to the Second Step Statement. *Interdisciplinary Strategic Studies*, 10(41), 173-200 [In Persian].
21. Nasratpanah, M. S., et al. (2020). Critical Discourse Analysis of the Second Step of the Islamic Revolution Statement Using Norman Fairclough's Approach. *Basij Strategic Studies*, 22(83), 98 [In Persian].
22. Braun, V. & Clarke, V. (2006). "Using thematic analysis in psychology", *Qualitative Research in Psychology*, Vol. 3, No. 2, Pp. 77-101.
23. Creswell, John (2009). *Research Design Quantitative, Qualitative, and Mixed Method Approaches*. Sage Publication, 3th Ed.

